

דצמבר 2023

סילבוס לימודי שדה שנה א' – תשפ"ד

תכנית לימודי שדה בשנה א' מהווה את המפגש הראשוני של סטודנטים עם שדה העבודה הסוציאלית. רציונל התוכנית הוא לאפשר לסטודנטים חשיפה ראשונית לשירותים חברתיים מגוונים, מפגש והתנסות ראשונית ביצירת קשר מקצועי עם אוכלוסיית מקבלי שירותים חברתיים קהילתיים חשיפה לעבודת העובד הסוציאלי, פיתוח יכולות ולמידת כלים ראשוניים ביצירת קשר וטיפול פרטני, קהילתי/ קבוצתי ומערכתי. כל זאת בצורה הדרגתית ובקצב המותאם ללמידה האקדמית.

ההנחה היא שכל סטודנט/ית מגיע/ה להתנסות בלימודי שדה שנה א' עם הון אנושי המבוסס על התנסויות קודמות בקשר עם אנשים (לאו דווקא במצוקה), ולכל סטודנט/ית יש כוחות וחולשות ביצירת הקשר. הסטודנטים מגיעים עם ניסיון חיים, תפיסות, עמדות וערכים לגבי סוגיות חברתיות כלכליות ותרבותיות וכן עם ציפיות לגבי העיסוק במקצוע. במשך שנת הלימודים הראשונה, הסטודנט/ית יכול/ה לבחון את תפיסותיו/ה והבנתו/ה לגבי תפקיד העו"ס בהקשר החברתי הרחב והן לגבי הקשר שהוא/היא מפתח/ת בלימודי שדה. זאת באופן ביקורתי, תוך כדי קבלת הדרכה ומשוב מהעובד הסוציאלי ומעמיתיו לקבוצה, התנסות עם הפרט ועם הקהילה בארגון ובליווי הלימודים העיוניים בכלל ובקורס יסודות ההתערבות בעבודה סוציאלית בפרט. הסטודנט/ית יכול/ה לפתח הבנה כלפי הקשר הרחב של סוגיות חברתיות ברמת המאקרו ומאפייני הקשר ברמת המיקרו, זאת תוך כדי רכישת ידע חדש ותובנות חדשות ביחס למושגים והתכנים הנלמדים.

מערך הקשר עם היחידה ללימודי שדה

צוות היחידה ללימודי שדה עומד לרשות המדריכים והסטודנטים.

ראש היחידה ללימודי שדה: עו"ס תמי הנדלמן בן שמעון

מתאמת לימודי שדה שנה א': עו"ס שחר גלעד, דוא"ל: sgilad1@staff.haifa.ac.il

מתאמת לימודי שד השנה א': עו"ס מדלן שמשום, דוא"ל: mshamsh1@staff.haifa.ac.il

מרכזת היחידה ללימודי שדה: גב' לילך אורון, דוא"ל: larzi@univ.haifa.ac.il

מטרות התכנית

1. היכרות וחשיפה ראשונית ללקוחות השירותים החברתיים השונים: אוכלוסיות מודרות, לאנשים במצוקה, פרטים/משפחות במשבר או בסיכון ולבעיות חברתיות.
2. היכרות ולמידה ראשונית של השירותים החברתיים, עם המדיניות ודרכי הפעולה, עם תפקידי העובד הסוציאלי והדילמות המקצועיות הכרוכות בתפקידו.
3. פיתוח מודעות ובירור עמדות ראשוניות, ערכים ותפיסות ביחס לסוגיות חברתיות, כלכליות ותרבותיות העולות מתוך ההתנסות והבנת הקשר בין בעיות חברתיות לבעיות של הפרט.
4. התנסות ראשונית ביצירת קשר פרטני, קבוצתי או קהילתי מכוון ומטרתני, כאשר הקשר הוא אינו חברי/משפחתי. כל זאת, תוך בחינה עצמית ורפלקציה אישית בהקשר של נושאים כגון אמפטיה, הקשבה פעילה וכד'.

5. רכישת מיומנויות מקצועיות ראשוניות כגון הקשבה, אמפטיה, גבולות, זיהוי בעיות חברתיות, יצירת קשר ראשוני ועוד...

לימודי השדה יחולקו לשני סמסטרים.

בסמסטר א' תתקיים אוריינטציה למקצוע העבודה סוציאלית ותפקידי העובדים, לכל השנתון במשותף. במסגרתה, יתקיימו ימי למידה, תצפיות, סיורים בשדה, סדנאות וסימולציות.

בסמסטר ב' תתקיים הכשרה מעשית ממוקדת, בעדיפות לעבודה עם מבוגרים, בשירותים שונים בקהילה. כל 4-5 סטודנטים ישולבו בשירות. ההכשרה תלווה בהדרכה אישית וקבוצתית ע"י עו"ס מדריך מהשירות, במקום ההכשרה, לסירוגין אחת לשבועיים. במהלך ההכשרה המעשית יתנסה הסטודנט בליווי אישי של לקוח/ מקבל שירות וכן בהתנסות קהילתית/קבוצתית ממוקדת נושא ובמשימות מקצועיות נוספות. ההתנסות תתקיים בשירות עצמו/בביקורי בית ובשירותים נלווים (כגון מרכז עוצמה, מרכז יום לקשיש ועוד).

תוצאות הלמידה

1. סטודנטים יחשפו למגוון של שירותים חברתיים, תפקידי עובדים סוציאליים וסוגיות חברתיות שונות.
2. סטודנטים יצרו קשר ראשוני עם פונה/לקוח תוך היכרות ובחינת יכולותיהם וקשיים המלווים אותם בקשר.
3. סטודנטים ילמדו להתבונן על קהילת השירות, לזהות בעיות ויתנסו בהתערבויות קהילתיות בשגרה ובחירום.
4. סטודנטים יכירו את השירות החברתי בו הם מתנסים, את עבודת העו"ס, חקיקה ומדיניות בתחום שבו עוסק השירות.
5. סטודנטים יבררו עמדות, יפתחו מודעות וייתחשו לסוגיות השונות העולות מההתנסות המעשית.

מסגרת פעילות בלימודי שדה שנה א'

פעילות לימודי שדה שנה א' מתקיימת במקביל לקורס יסודות ההתערבות בעבודה סוציאלית

בסמסטר א' יתקיימו 8-9 מפגשים לימודיים שיכללו ימי למידה מגוונים, סיורים וסדנאות, באוניברסיטה ובשירותים שונים בקהילה בימי א', וראיון היכרות אישי לכל סטודנט/ית עם מתאמת לימודי השדה שיתקיימו לפני תחילת הסמסטר ובמהלכו.

ימי הלמידה יכללו מקסימום 8 שעות ביום, בתאריכים המצורפים בסילבוס.

החל מהשבוע האחרון של חופשת סמסטר א' ובמהלך סמסטר ב' ישולבו הסטודנטים בשירותים חברתיים במסגרת מחלקות לשירותים חברתיים, ארגוני רווחה שונים כגון עמותות וארגוני מגזר שלישי המגישים סיוע

למגוון אוכלוסיות. הסטודנטים יתנסו במגוון פעילויות מקצועיות במסגרת השירות בו ישובצו, בתחום הפרטני, קבוצתי/קהילתי בהתאם לצרכי השירות. הפעילויות עשויות לכלול: ליווי של פונה/לקוח, משפחות או קבוצות – ליווי תמיכתי, סיוע רגשי, עבודות תיווך, לימוד זכויות וסיוע במימושן. יצירת קשר עם שירותים וארגונים בקהילה, סגור קהילתי, סיוע בהפעלת קבוצות משימה, סיוע בהתערבות קהילתית. באמצעות המפגש או הקשר המלווה שיווצר, הסטודנטים יהוו גורם מקצועי משמעותי עבור הפונה/הקבוצה/הקהילה ויחוו התנסות ראשונית במפגש עם אוכלוסיות שונות.

בסמסטר ב', לימודי השדה יתקיימו, אחת לשבוע בימי א' או ג', תלוי בשירות, למשך של 6-7 שעות. זמני הפעילות לא כוללים זמני נסיעות. כמו כן, יהיה צורך בגמישות בשעות ההכשרה אשר יתקיימו בשעות הפעילות של מקום ההכשרה. סטודנטים הלומדים קורסי אנגלית בסמסטר ב', לא ניתן יהיה להשתבץ ללימודי אנגלית, ביום ההכשרה המעשית.

חובות הסטודנט

- ❖ השתתפות חובה והגעה בזמן לכל פעילות בלימודי שדה: לימי הלמידה, לסיורים, לפגישות ההדרכה, לתצפיות ולמפגשים עם פונים וכדומה.
- ❖ עמידה במועדי ההגשות עפ"י טבלת מועדי ההגשות במהלך השנה.
- ❖ הודעות לסטודנטים יתפרסמו דרך הדואר האלקטרוני ובהודעות הנשלחות בלוח המודעות במודל לימודי שדה או בלוח המודעות של ביה"ס. חובה על הסטודנט להתעדכן בהודעות אלו בשוטף ולמלא אחר כל ההוראות והדרישות.
- ❖ במהלך ההתנסות בסמסטר ב' על הסטודנט להיות זמין, מעודכן ובקשר עם המדריכה הפרטנית במועדים שיוסכמו בחוזה ביניהם.
- ❖ לבוא מוכן למפגשי ההדרכה הפרטנית והקבוצתית (הגשת דוחות בזמן, קריאת חומר מקצועי במידת הצורך ויוזמה בהעלאת סוגיות ודילמות בהדרכה).
- ❖ אין להוציא תיקים, ואין להוציא או לפרסם ידע שפותח בשירות, או כל חומר אחר מהשירות, שלא ברשות מפורשת בכתב של העו"ס או גורם אחראי בשירות. אין לצלם ולפרסם חסרי ישע, קטינים או כל גורם אחר ללא קבלת רשות מגורם מוסמך, יש לשמור על כללי הסודיות ועל כללי האתיקה האחרים של המקצוע.
- ❖ **לידיעת הסטודנט, המדריכה הפרטנית תדווח לאוניברסיטה במידה וקיים קושי בתפקוד הסטודנט. הסטודנט יוערך באמצעות טפסי הערכה שיבחנו את אופן השתלבותו בלימודי שדה הן בקשר הפרטני עם הפונה, הן בעבודה הקהילתית, בהדרכה פרטנית/קבוצתית ועוד.**
- ❖ אי עמידה בסעיף אחד או יותר מהסעיפים הנ"ל עלול לגרור הורדת נקודות מציון הקורס המלווה (יסודות ההתערבות) ואף הפסקת לימודי שדה והפסקת שנת הלימודים האקדמית.

*יש חובה למלא אחר כל השעות וכל הפעילויות הלימודיות של לימודי השדה.

*במקרה של אי מילוי אחר ההתחייבויות, יובא העניין לדיון בפני מורה הקורס, מרכז הקורס וצוות לימודי שדה לקבלת החלטות לגבי המשך לימודים.

*במידה ואנשי המקצוע המלווים את הסטודנט בלימודי שדה א' מתרשמים כי התאמתו למקצוע מוטלת בספק מסיבות שונות, יבחן הנושא לדיון עם הגורמים הרלוונטיים.

ליווי והדרכה - סמסטר ב'

- ❖ **מתאמת לימודי השדה**, הינה הכתובת לפנייה בכל הקשור ללימודי השדה במהלך כל השנה.
- ❖ הסטודנטים ישולבו בשירותים בהם יש עו"ס, המלווה ע"י היחידה ללימודי שדה, שתפקידו ללוות את הסטודנט ולהדריך פרטנית וקבוצתית, לסירוגין אחת לשבועיים, וכן יהווה עבורו מודל לתפקוד העובד הסוציאלי.
- ❖ **הדרכה קבוצתית** תינתן אחת לשבועיים על ידי העו"ס המדריך בשירות למשך שעה וחצי עד שעתיים (זמני המפגשים ומיקומם יתואמו ויינתנו בנפרד לכל קבוצת סטודנטים בשירות כחלק מחוזה פעילות לימודי שדה שנחתם בחילת השילוב בשירות).
- ❖ **הדרכה אישית תינתן אחת לשבועיים למשך חצי שעה בשירות.**
- ❖ **במידת הצורך יתקיימו מפגשים נוספים של הסטודנטים עם עו"סים ובעלי תפקידים שונים המלווים את לקוחות השירות.**
- ❖ **במפגש ההיכרות הראשון בהדרכה הקבוצתית**, תעשה היכרות ותיאום ציפיות בין חברי הקבוצה, הכנה לקראת אוריינטציה בשירות.
- ❖ **במפגש האוריינטציה הראשון בשירות**, העו"ס המדריכה והסטודנטים יקראו יחד את חוזה הפעילות לסטודנט בלימודי שדה א' על מנת ליצור תיאום ציפיות והגדרת תפקידים (על הסטודנטים להגישו חתום למדריכה בסיום המפגש). במפגש זה יינתנו גם תאריכי הדרכות פרטניות וקבוצתיות קבועות מראש לכל אורך סמסטר ב'.
- ❖ במהלך סמסטר ב' יגישו הסטודנטים סיכומי פגישות פרטניות למדריכה בהתאם לנדרש ועל סיכומים אלו ייבנו מפגשי ההדרכה.
- ❖ בסוף סמסטר ב' המדריכה תקיים עם הסטודנטים הערכה **מסכמת**, ובמקביל הסטודנטים ייתנו משוב מסכם על השירות והחוות ההכשרה שיימסר למתאמת לימודי שדה. על ההערכות להתקיים **בשיחה הדדית**.

טבלת הגשות ליחידה ללימודי שדה

סוג הטופס / הערכה	מועד הגשה	למי מגישים
טופס רפלקציה – יום למידה שני	עד ה- 21.1.24	יוגש למתאמת לימודי שדה באמצעות המודל
טופס שיבוץ ללימודי שדה	עד ה- 9.2.24	עפ"י הנחיות שיפורסמו
טופס רפלקציה – יום בחיי עובד סוציאלי	עד ה- 2.2.24	יוגש למתאמת לימודי שדה באמצעות המודל
טופס רפלקציה על אחד משני הסיוורים	עד ה- 3.3.24	יוגש למתאמת לימודי שדה באמצעות המודל
טופס הצהרת סטודנט	עד ה- 12.4.24	יוגש למתאמת לימודי שדה באמצעות המודל
טופס חוזה פעילות בלימודי שדה שנה א'	עד ה- 12.4.24	יוגש למתאמת לימודי שדה באמצעות המודל
רפלקציה סיכום אישית	עד ה- 11.7.24	יוגש למתאמת לימודי שדה באמצעות המודל
סיכום פרוייקט	עד ה- 11.7.24	יוגש למתאמת לימודי שדה באמצעות המודל
הערכת סמסטר ב'	18.7.24	יוגש למתאמת לימודי שדה באמצעות המודל

• **טופס רפלקציה על סימולציה יוגש למורי קורס יסודות**

נוכחות בלימודי שדה

הנוכחות בימי הלמידה בסמסטר א' ובימי ההכשרה בסמסטר ב' היא חובה, אין להיעדר ממנה.

על כל היעדרות מלימודי שדה יש להודיע מיד למתאמת לימודי שדה בסמסטר א' ולמדריכה האישית בסמסטר ב'. היעדרות כאמור תתאפשר אך ורק במצבים של חולי, מילואים, שמחות (אישיות) או להבדיל אירועים טרגיים במשפחה (רק במעגל הראשון), וכן בחופשות המאושרות על ידי האוניברסיטה (חופשת לידה, מילואים וחופשות חג לפי התקנון האוניברסיטאי), והכל בתנאי שיוצג בפני המתאמת/ מדריכה אישור מגורם מוסמך המעיד על סיבת ההיעדרות.

במקרה של היעדרות מימי הלמידה יש לקבל הנחייה להשלמת המפגש ממתאמת לימודי שדה.

בכל מקרה של היעדרות מההכשרה המעשית יש להשלים את המפגש בתיאום עם המדריכה – בדגש על השלמת המפגש הפרטני.

כל היעדרות מעל 2 ימי הכשרה ברצף (מכל סיבה שהיא), תובא לדיון ביחידה ללימודי שדה לצורך קבלת החלטה לגבי האפשרות להמשיך ההכשרה של הסטודנט, השלמתה במועד מאוחר יותר או הפסקתה. היחידה ללימודי שדה תקבל החלטה על פי הערכת התפקוד של הסטודנט בהכשרה לפני ההיעדרות, משך ההיעדרות הצפוי ועל פי האפשרות האישית והארגונית לאפשר השלמת תהליך למידה.

יציאה למילואים מחייבת הודעה מראש עם קבלת הצו. מתאמת לימודי שדה או המדריכה והסטודנט יסכמו כיצד יושלם החסר.

סטודנטית היולדת במהלך השנה זכאית לחודש חופשת לידה אותה עליה להשלים עם שובה ללימודי שדה.

נוהל השלמת מפגשים בלימודי שדה שנה א'

רצף ליווי פונה ו/או קידום פרויקטים למען הקהילה הינם אבני יסוד בתהליכי מקצוע העבודה הסוציאלית. פגיעה ברצף, עלולה ליצור פגיעה בקשר הבין אישי, באמון הפונה/הקהילה ובתהליך הליווי כולו. לפיכך, ישנה חשיבות להשלמת המפגשים שלא התקיימו מכל סיבה שהיא. השלמת המפגשים, מטרתה להשלים תהליך ולא להשלים ספירת שעות. השלמת המפגשים חייבת להיות מתוכננת על פי שיקול מקצועי תוך החלטה משותפת בין הסטודנט למדריכה בשירות.

חופשים בלימודי שדה בשנת הלימודים

א. חופשת סמסטר א' - בין התאריכים **17.3.2024 – 12.4.2024** (הלימודים יתחדשו ב- **14.04.2024**).

בשבוע האחרון של חופשת הסמסטר יתקיים יום אוריינטציה והכנה לתחילת ההכשרה בשירותים בהם הסטודנטים ישובו.

ב. בחופשת הפסח - בין התאריכים **17.04.2024-29.04.2024** (הלימודים יתחדשו ב- **30.04.2024**) יתקיים יום הכשרה מעשית אחד. סטודנטים העושים הכשרה ביום א', ולא יוכלו לעשותה ב-21.4.2024, ישלימו את יום ההכשרה ב-30.4.2024.

בכל יתר השבועות בסמסטר, הסטודנטים יגיעו כרגיל לפעילות. במידה ויום הפעילות נופל על חג שאיננו חופשה ע"פ לוח החופשות, הסטודנטים נדרשים להשלים את המפגש ביום אחר באותו שבוע. **יש להיערך לכך מראש.**

סטודנטים העושים הכשרה מעשית בימי א מחויבים להשלים באחד מהתאריכים 21/4/2024 או 30/4/2024.

סטודנטים שעושים הכשרה בימי שלישי יקיימו את יום ההכשרה המעשית ב- 30/4/2024.

ג. ביום ג' 14.5.2024, **ביום העצמאות**, אין לימודים. סטודנטים שיום זה הינו יום ההכשרה שלהם, ישלימו את ההכשרה ביום ראשון ה- 12/5/2024. במידה ומקום ההכשרה אינו עובד בימי ראשון יש לתאם עם המדריכה מועד אחר להשלמה באותו שבוע ולעדכן בחוזה ההכשרה.

ד. ביום א' 26.5.2024*** (תאריך לא סופי) יתקיים **היום הבית ספרי**, לא תתקיים הכשרה מעשית, השתתפות ביום זה הינה חובה לכל הסטודנטים.

ה. ביום ג' 11.6.2024- ערב חג שבועות לא יתקיימו לימודים. סטודנטים שעושים הכשרה בימי שלישי ישלימו יום זה ביום ראשון 9.6.2024 במידה ומקום ההכשרה אינו עובד בימי ראשון יש לתאם עם המדריכה מועד אחר להשלמה באותו שבוע ולעדכן בחוזה ההכשרה.

* בכל יתר השבועות בסמסטר ב', הסטודנטים יגיעו כרגיל לפעילות. במידה ויום הפעילות נופל על חג שאיננו חופשה ע"פ לוח החופשות, הסטודנטים נדרשים להשלים את המפגש ביום אחר באותו שבוע. **יש להיערך לכך בתיאום מראש עם המדריכה.**

* בני העדה הדרוזית, הנוצרית והמוסלמית זכאים לחופשה במועדי החגים של העדה רק על פי לוח החופשות האקדמי ועל פי מדיניות השירות בשדה.

* במקרים של ביטולים הנובעים מצד הפונים/ לקוחות, יש לשאוף להשלים את הפגישות. במידה ומתעורר קושי בנושא, יש להתייעץ עם המדריך/ה ובמידת הצורך עם מתאמת לימודי השדה.

לוח הזמנים לסמסטר א' - כולל מועדי הגשות****

שעות ומיקום	פעילות	תאריך	
בזום	אוריינטציה מנהלתית	27/12/23	
12:00-14:00 מצפור עופר- בניין אשכול	אוריינטציה – לימודי שדה	31/12/23	1
8:30-15:00 חדרים יפורסמו בלוח המודעות	יום למידה 1- אוניברסיטה	7/1/24	2
8:30-15:00 חדרים יפורסמו בלוח המודעות	יום למידה 2- אוניברסיטה	14/1/24	3
שירותים שונים- יום הכשרה מלא	סיור מחלקות לשירותים חברתיים (חלוקה לקבוצות- יפורסם בלוח המודעות)	21/1/24	4
שירותים שונים- יום הכשרה מלא	תצפית יום בחיי	28/1/24	5
שירותים שונים- יום הכשרה מלא	סיור מחלקות לשירותים חברתיים (חלוקה לקבוצות יפורסם בלוח המודעות)	4/2/24	6
9:00-13:00 קבוצות, שעות וחדרים יפורסמו בלוח המודעות	סדנאות רפלקטיביות והדרכה	11/2/24	7
8:30-14:30 קבוצות, שעות וחדרים יפורסמו בלוח המודעות	סימולציות יצירת קשר/סדנת עבודה קהילתית-אוניברסיטה	18/2/24	8
שירותים שונים- יום הכשרה מלא	סיור פנימיות	25/2/24	9
8:30-14:30 קבוצות, שעות וחדרים יפורסמו בלוח המודעות	סימולציות יצירת קשר/סדנת עבודה קהילתית- אוניברסיטה	3/3/24	10
8:30-15:00 חדרים יפורסמו בלוח המודעות	יום למידה 3- אתיקה וחובת דיווח- אוניברסיטה	10/3/24	11

תפקיד העו"ס המדריך/ה בשירות – סמסטר ב'

1. לקיים מפגשי הדרכה פרטניים עם הסטודנט לאורך סמסטר ב, אחת לשבועיים, למשך כחצי שעה. על הסטודנט להגיש דו"חות עפ"י המועד שנקבע בחוזה, על המדריך להחזיר לסטודנט את הדו"חות עם הערות/הארות לפני מפגש ההדרכה ולהתבסס עליהם בהדרכה. על המדריך להיות זמין/ה לסוגיות שעולות סביב הקשר עם הפונה. יש לקבוע את המפגשים בין העו"ס לסטודנט כבר באוריינטציה לשירות. חשוב לקבל הכנה טרם המפגש הראשוני עם הפונה. במפגש זה יש יקבל הסטודנט מידע כללי אודות הפונה, מה מטרות הקשר, מדוע הסטודנט מקבל פונה זה ומה החשיבות. כמו כן, יש לקיים את המפגש הראשון בין הפונה לבין הסטודנט בנוכחות המדריך ולעבד את החוויה.
2. לקיים מפגשי הדרכה קבוצתיים אחד לשבועיים במשך שעה וחצי עד שעתיים בארגון.
3. לסייע לסטודנט בהתמודדותו מול סוגיות בקשר תוך למידה משמעותית וחשיפה למקצוע העבודה הסוציאלית.
4. לשמור על כללי סודיות ואתיקה ביחסים עם הסטודנט.
5. לתת ולקבל משוב בסיום סמסטר ב' באמצעות טופס "הערכה".
6. לדווח באופן שוטף על תפקוד הסטודנט וכן ליצור קשר וליידע בכל בעיה, שאלה או סוגיה.

במקרים של קשיים או התלבטויות לגבי התאמת הסטודנט יובא העניין לדין ביחידה ללימודי שדה ותישקל הפנייה למגשר לענייני סטודנטים.

צוות היחידה ללימודי שדה מאחלות לכם. שנת לימודים והכשרה פורייה,

בברכה,

עו"ס תמי הנדלמן בן שמעון

ראש היחידה ללימודי שדה